

цес навчальному посібникові з української мови як іноземної окремі тематичні лексичні та лексико-граматичні блоки представлені з опорою на картинки – професії [3, с. 13-15], перші дієслова – [3, с. 19-22], частини тіла людини – [3, с. 117-118].

На другому етапі відбувається формування вмінь добирати лексику відповідно до комунікативних намірів і навичок автоматичного вживання лексичних одиниць. Варто зауважити, що для презентації загальнонаукової й термінологічної лексики, яка потребує точної семантизації, застосовуємо перекладний спосіб і частково ілюстрації в навчальних посібниках [2] і технологію візуалізації під час аудиторних занять.

На третьому етапі вдосконалюються лексичні вміння, розвиваються навички вільного вживання засвоєної лексики відповідно до комунікативних інтенцій. Для запам'ятовування й тренінгу слухачам пропонуються завдання, створені на електронних ресурсах WordWall, Quizizz, Quizlet, останній із яких забезпечує «вивчення лексики за допомогою цифрових флеш-карток із різноманітним контентом. Програма пропонує розкладку навчальних карток, зручну для створення, де з одного боку зазначається термін (нова лексема), а з іншого – визначення або переклад. Окрім цього, цей застосунок має великий вибір картинок для ілюстрації нового слова і різні типи завдань: для запам'ятовування слів, підбору слова до ілюстрації чи пояснення, тренінг написання й вимови, тестування для самоперевірки, роботу в команді над вирішенням спільного завдання у вигляді інтерактивної гри» [4, с.278].

Отже, головне завдання в навчанні іноземних слухачів лексики української мови полягає у виборі найефективнішого способу семантизації відповідно до мети кожного заняття й добору комплексу вправ, завдяки чому слухачі набувають комунікативної компетенції висловлювати свою думку адекватно, правильно, чітко і красиво.

Список використаної літератури

1. Бей Л.Б. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів // Вісник Харківського Національного університету ім.В.Н. Каразіна. Вип. № 123. С.42-49.
2. Богиня Л.В. Сходинки. Початково-предметні курси з природничих дисциплін : навч. посіб. з української мови як іноземної / Л.В. Богиня. – Полтава : ТОВ НВП "Укрпромторгсервіс", 2020. – 118 с.
3. Богиня Л.В. Українська мова як іноземна. Початковий фонетико-граматичний курс. Довідкові матеріали й тренувальні вправи : навч. посіб. для іноземних студентів / Л. В. Богиня, Є.В. Горбенко, Т.В. Савицька ; за ред. К.В. Дегтярьової. – Полтава: Українська медична стоматологічна академія, 2021. – 120 с.
4. Богиня Л. В. Використання сучасних освітніх ресурсів як засобу поточного контролю рівня сформованості комунікативної компетенції іноземних студентів / Л. В. Богиня, Л. В. Трусова, С. А. Скальська // Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку : матеріали XXI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дебрецен (Угорщина), 07 червня 2022 р. / за ред. І. В. Жукової, Є. О. Романенка. – Дебрецен : ГО «ВАДНД, 2022. – С. 275–279.
5. Костомаров В.Г., Митрофанова О.Д. Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам. М., 1988. С. 80-97.
6. Лещенко Т.О. Використання комунікативного підходу до засвоєння стоматологічної термінології на занятті з української мови як іноземної / Т.О. Лещенко, В.Г. Юфименко // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 125–128.
7. Теорія і практика викладання української мови як іноземної // Зб. наук. праць за матеріалами міжнародної наукової конференції. Львів, 2006. Вип. 1. С.5.
8. Туркевич О. Методика викладання української мови як іноземної: розвиток науки і становлення терміна // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2009. Вип. 4. С. 137-144.

ВІД ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК – ДО КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Марченко І.Я., Ткаченко І.М., Шундрик М.А., Браїлко Н.М.

Полтавський державний медичний університет

Формування професіоналізму студентів-стоматологів – це динамічний, поступовий рух від оволодіння елементарними практичними навичками до набуття загальних і спеціальних компетентностей, які дозволять майбутнім лікарям розв'язувати складні проблеми у сфері стоматології й охорони здоров'я.

Ключові слова: практичні навички студентів-стоматологів, спеціальні компетентності майбутніх стоматологів.

The formation of the professionalism of dental students is a dynamic, gradual movement from the mastery of basic practical skills to the acquisition of general and special competencies that will allow future doctors to solve complex tasks and problems in the field of dentistry and health care.

Keywords: practical skills of dental students, special competencies of future dentists.

Професійне навчання майбутніх лікарів-стоматологів можна вважати ефективним, коли знання стають переконливими й використовуються практично, їхній обсяг достатній для формування ерудиції, навички відпрацьовуються до автоматизму, розвиваються активність, самостійність, творче мислення й інші особистісні якості, завдяки яким формуються компетентності, необхідні справжньому професіоналу.

На кафедрі пропедевтики терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» вивчають дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» і «Терапевтична стоматологія (Модуль 1, 2)». Перша з них, яка вивчається на другому році навчання, є підготовчим передклінічним курсом терапевтичної стоматології, основними завданнями якої є отримання теоретичних знань із клінічних особливостей анатомо-гістологічної будови зубів, тканин і органів порожнини рота, організації й обладнання стоматологічного кабінету, матеріалознавства в терапевтичній стоматології, способів і технік препарування і пломбування каріозних

порожнин, етапів ендодонтичного лікування зубів і засвоєння основних мануальних навичок по окремих етапах лікування зубів – препарування, ендодонтичного втручання і пломбування каріозних порожнин, дефектів зубів і кореневих каналів на пластмасових чи природних (видалених за медичними показаннями) моделях зубів («фантомах») [3].

На третьому році навчання студенти переходять у клініку терапевтичної стоматології – дисципліни, методи якої спрямовані на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їхньої анатомічної форми й фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами без хірургічних втручань [4]. Навчання на цьому етапі передбачає формування загальних і спеціальних компетентностей, основні з яких – здатність застосовувати засвоєні базові знання з пропедевтики й терапевтичної стоматології в оцінюванні результатів суб'єктивних і об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних методів обстежень, здатність установлення клінічного діагнозу, обґрунтованого вибору методу лікування й лікування основних одонтологічних хвороб.

Відпрацювання практичних навичок розпочинається на другому році навчання: це й моделювання зубів різних груп, і препарування каріозних порожнин класичною й іншими техніками, і підготовка матеріалів та пломбування порожнин, ендодонтичні маніпуляції на фантомах в умовах, максимально наближених до клініки.

Процес формування навички має деякі загальні ознаки. Перша з них – об'єднання багатьох елементарних рухів у єдине ціле. На основі формування тимчасових нервових зв'язків студенти навчаються фіксувати руку з накопиченою, натискати з певною силою і траєкторією руху на бор залежно від щільності тканин тощо. Таким чином створюється динамічний стереотип, за якого одночасно з автоматизованим актом може виконуватися складніша аналітико-синтетична діяльність. Друга ознака – поступове усунення зайвих рухів (або елементів дій) і послаблення напруженості. Третя ознака – перенесення уваги з процесу на результат праці. Так, опанувавши навичку препарування каріозних порожнин, студент переносить увагу з того, як проводити окремі етапи препарування (розкриття, некретомія, формування) на те, як створити правильний доступ до каріозної порожнини в тому чи іншому випадку її локалізації, що потрібно видалити і яку форму каріозної порожнини необхідно сформувати для надійної фіксації пломбувального матеріалу й досягнення максимального функціонального та естетичного ефекту. Четверта ознака – формування ритму виконання дій. Завдяки ритмічності людини, яка володіє навичкою, може працювати тривалий час без втоми. П'ята ознака полягає в набутті широких можливостей довільно змінювати темпи роботи, усвідомлено прискорювати або сповільнювати їх [2].

Таким чином до кінця другого року навчання студенти мають теоретичні знання з питань будови, властивостей твердих тканин зуба, їхніх змін, пов'язаних із патологічним процесом, віком, функціональним навантаженням, розрізняють клінічні особливості будови коронок і коренів різних груп зубів, розуміють принципи і правила, показання до вибору різних технік препарування, розбираються у видах і силі IV-VI поколінь адгезивних систем, володіють знаннями про склад, показання до використання, послідовність роботи з пломбувальними матеріалами різних груп, розуміють особливості й відмінності ендодонтичної будови зубів і оволодівають необхідними практичними навиками на фантомних пластмасових і натуральних видалених зубах, доводять їх до автоматизму, формуючи професійні вміння.

На третьому році навчання, у процесі вивчення «Терапевтичної стоматології» ці знання і вміння переносяться в клініку. Теоретична підготовка доповнюється базою знань з етіології та патогенезу, патоморфологічних змін і клінічних проявів, методів і етапів лікування основних одонтологічних хвороб. Відбувається формування професійних компетентностей на базі вмінь оцінити симптоми, аналізувати причини виникнення й механізм розвитку захворювання, проводити суб'єктивне й об'єктивне обстеження пацієнта, установлення попереднього діагнозу, визначення плану додаткових обстежень і аналіз їхніх результатів, внутрішньосиндромної й позасиндромної диференціальної діагностики для встановлення клінічного діагнозу, призначати і проводити окремі етапи лікування тощо, навичок комунікувати з пацієнтом і його родичами, здатності працювати автономно й відповідально.

Принцип формування професіоналізму лікаря-стоматолога не можна відмежувати від загальної проблеми розвитку особистості в процесі трудової діяльності, що зумовлює необхідність поєднання професійної та психологічної підготовки. Розвиток властивостей особистості полягає у формуванні позитивного ставлення й мотивації до професійної діяльності, професійних інтересів і переконань; розвиткові професійних здібностей на підставі здобуття трудових знань, навичок, умінь; формуванні індивідуального стилю діяльності на основі психологічних особливостей поведінки, які визначаються темпераментом і характером [1].

Отже, володіння спеціальними компетентностями і психологічна готовність є необхідною й важливою умовою успішної професійної адаптації майбутніх стоматологів.

Список використаної літератури

1. Неловкіна-Берналь О.А. Педагогічні умови формування професійної спрямованості студентів медичних спеціальностей / О.А. Неловкіна-Берналь // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2010. – №10 (197), ч.1. – С.12–21.
2. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти: підручник / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 288 с.
3. Пропедевтика терапевтичної стоматології. Примірний програма навчальної дисципліни підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти / І.М. Ткаченко, І.Я. Марченко. – К., 2017. – 31 с.
4. Терапевтична стоматологія. Примірний програма навчальної дисципліни підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти / Т.О. Петрушанко, І.М. Ткаченко, Н.М. Іленко, І.Я. Марченко. – К., 2018. – 71 с.